

Kaderafspraken financieel beleid Onderwijsgroep Amersfoort

Inhoud

1. Inleiding	1
2. Kader	2
2.1 Allocatie van baten	2
2.2 Allocatie van de kosten	2
2.3 Meerjarenbegroting	3
2.3.1 Formatie	4
2.4 Investeringsbegroting	5
2.5 Reservebeleid bovenschools en op schoolniveau	5
2.6 Voorzieningen	6
2.7 Huisvesting-onderhoud	7
2.8 Sturen op kengetallen	8
2.9 Treasurybeleid	8
3. Hardheidsclausule	8

1. Inleiding

De gedeelde ambitie van de Onderwijsgroep Amersfoort luidt:

College van Bestuur (CvB) en directieraad van de Onderwijsgroep Amersfoort streven een pluriforme onderwijsgroep na van zelfstandige, ondernemende en ambitieuze scholen die nauw samenwerken om van elkaar te leren; die zich verantwoordelijk voelen voor elkaar en elkaars kwaliteit; die uitstekend onderwijs verzorgen en die innoveren om het leren en de ontwikkeling van leerlingen systematisch bevorderen.

Bij een grote organisatie doet zich de vraag voor wat centraal moet worden geregeld en wat decentraal. CvB en directieraad regelen die zaken centraal, die:

1. de gedeelde ambitie ondersteunen zoals verwoord in de missie en visie, dan wel voorkomen dat de gedeelde ambitie wordt ondergraven;¹
2. de financiële continuïteit en weerbaarheid van de stichting bevorderen/borgen.

Deze uitgangspunten zijn samen te vatten als: decentraal wat kan en centraal wat moet.

¹ Te denken valt aan instand houden, uitbreiden, verplaatsen of inkrimpen van het onderwijsaanbod

Omdat onderwijsambitie en goed werkgeverschap samenhangen met financiën, maken CvB en directieraad afspraken over het financieel beleid van de stichting. Deze afspraken worden in het vervolg van deze notitie beschreven als 'Kader'. Deze *Kaderafspraken financieel beleid Onderwijsgroep Amersfoort* zijn eerder in 2015 vastgesteld en in deze versie aangepast aan de actuele situatie.

De hoofdlijnen van het financiële beleid behoeven goedkeuring van de raad van toezicht en advies van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraden². Het CvB en de directieraad evalueren jaarlijks de werking van dit kader.

2. Kader

2.1 Allocatie van baten

Het CvB ontvangt van OCW/DUO de baten die op school(brin)niveau zijn berekend.

1. De kaderafspraken hebben betrekking op de scholen van de Onderwijsgroep Amersfoort; we onderscheiden 6 scholen (met voor OCW/DUO 4 brinnummers):
 - a. Speciaal onderwijs, bestaande uit 3 vestigingen, t.w. vmbo b/k en arbeid, onderbouw vmbo-t, havo en vwo, en bovenbouw vmbo-t, havo en vwo;
 - b. De Amersfoortse Berg;
 - c. Stedelijk Gymnasium Johan van Oldenbarnevelt;
 - d. 't-Atrium;
 - e. Trivium College, bestaande uit 3 vestigingen, t.w. mavo, vmbo en pro;
 - f. Vathorst College.
2. Bij de allocatie beschouwt het CvB iedere genoemde school als een zelfstandige vestiging met een vaste voet en bekostiging naar de schoolsoortgroep die OCW/DUO onderscheidt.
3. Iedere school moet rondkomen met de gelden die het CvB aan de school toekent, eventueel aangevuld met school-specifieke (ouder)bijdragen en (project)subsidies.
4. OCW/DUO kent de rijksvergoedingen toe aan het bevoegd gezag. Het CvB alloceert de baten over de verschillende scholen. In principe worden alle rijksvergoedingen en overige vergoedingen toegekend aan de scholen, minus een driejaarlijks te bepalen afdracht voor bovenschoolse taken (kostenplaats 'bovenschools'). De afdracht voor bovenschoolse taken wordt vastgesteld naar rato van de personele en materiële lumpsum per school.

2.2 Allocatie van de kosten

5. De kostenplaats 'bovenschools' omvat de kosten van CvB, , raad van toezicht, bovenschoolse medezeggenschap en ondersteunende taken voor CvB en management.
Het CvB stelt een taakstellende exploitatiebegroting op voor kostenplaats 'bovenschools'. De gezamenlijke kosten van bapo³ en ouderschapsverlof worden via het bestuursformatieplan verrekend.

² WMS VO artikel 25 lid b en c

http://www.infowms.nl/fileadmin/wms/reglementen_jan_2017/Reglement_GMR_VO_jan_2017_def.docx

³ Bapo is de oude term; hier wordt met bapo bedoeld: aanvullend verlofbudget als bedoeld in 7.2, lid 3 e.v. en de overgangsregeling, als bedoeld in 7.4 van de cao VO 2016-2017

CvB en directieraad inventariseren iedere 3 jaar welke taken bovenschools worden uitgevoerd en wat er nodig is voor CvB, raad van toezicht, bovenschoolse medezeggenschap en ondersteunende taken voor CvB en management. Daar kan een benchmark onderzoek bij betrokken worden.

De uitkomsten bepalen de benodigde bovenschoolse formatie, de bovenschoolse kosten en het afdrachtpercentage van de scholen voor dit doel voor de komende 3 jaar.

Tussentijds kan het CvB hiervan afwijken, bijvoorbeeld als de algemene bovenschoolse reserve aangevuld dient te worden. Het CvB kan het af te dragen percentage wijzigen. De directieraad heeft hierover adviesrecht.

6. De kostenplaats 'bovenschools' wordt niet alleen bekostigd door een afdracht van de scholen, maar ook door de rentebaten van het eigen vermogen en door overige bovenschoolse baten die niet herleidbaar zijn tot de scholen.

2.3 (Meerjaren-)begroting

7. Het CvB is eindverantwoordelijk voor een transparante allocatie van baten en voor een rechtmatige en doelmatige besteding van de middelen.

De rectoren/directeuren zijn verantwoordelijk voor het opstellen van een onderbouwde, sluitende begroting binnen de financiële kaderafspraken. Deze kunnen jaarlijks worden aangepast na overleg met de directieraad. De controller voert de regie over dit proces.

8. De rectoren/directeuren stellen met hulp van de afdeling FA een (meerjaren-) begroting op voor een periode van 4 of 5 kalenderjaren⁴. De jaarbegroting vormt de eerstvolgende jaarschijf in de rollende meerjarenbegroting. In de meerjarenbegroting zijn opgenomen:

- a. De personele en materiële exploitatiebegroting;
- b. De investeringsbegroting uit de meerjareninvesteringsplanning;
- c. De onderhoudsbegroting uit de meerjarenonderhoudsplanning;
- d. Een toelichting op de jaarbegroting op schoolniveau.
De controller draagt zorg voor een geconsolideerde exploitatiebegroting en voor
- e. De liquiditeitsbegroting op OA-niveau;
- f. De balanspositie op OA-niveau;
- g. Een toelichting op de geconsolideerde OA-begroting, incl. de financiële positie van de stichting;
- h. Een post voor post toelichting op de grootste verschillen tussen begroting t en t-1.

9. De GMR heeft informatierecht en adviesrecht op de hoofdlijnen van het financieel beleid. Het CvB stelt de meerjarenbegroting voor 1 november vast na verkregen goedkeuring van de RvT. Een afschrift van de vastgestelde begroting wordt na vaststelling door het CvB naar de gemeente Amersfoort gestuurd. (*n.b. : er is een wetsvoorstel ingediend om het adviesrecht van de GMR op hoofdlijnen van het financieel beleid te wijzigen in instemmingsrecht*).

⁴ 5 jaar als investeringsquote > 15 % totale baten is, of als huisvesting volledig doorgedecentraliseerd is.

10. De rentabiliteit van de meerjarenbegroting (tenminste kalenderjaren) plus de realisatie van het lopende begrotingsjaar moet gemiddeld per school op nul uitkomen (langjarig geen winst en geen verlies). In bijzondere gevallen kan het CvB toestemming geven van deze regel af te wijken. Geplande positieve of negatieve exploitatieresultaten worden geëgaliseerd door het aanhouden van een schoolreserve. De schoolreserve moet dus financiële dekking kunnen geven voor de begrote tekorten. Een beroep op de schoolreserve kan niet meer dan 5 % van de totale baten bedragen, namelijk het maximum dat een school voor dit doel aan mag houden.
11. Als een rector/directeur aan het CvB een exploitatiebegroting met een tekort voorlegt, dient de rector/directeur voor dit bedrag financiële dekking te hebben in de schoolreserve. Een beroep op de schoolreserve kan niet meer dan 5 % van de totale baten van de school bedragen, namelijk het maximum dat een school voor dit doel aan mag houden.
12. Een overschrijding gedurende het begrotingsjaar die een rector/directeur binnen dezelfde rubriek⁵ kan oplossen, behoeft geen goedkeuring van het CvB. Als het budget van de rubriek wordt overschreden, legt de rector/directeur een 'reparatieplan' voor aan het CvB ter goedkeuring.

2.3.1 Formatie

13. Goed onderbouwde leerlingprognoses zijn belangrijk in de financieel-formatieve planning. Het CvB voorziet de rectoren/directeuren van één of twee landelijke prognoses; de rector/directeur levert een eigen prognose aan.
14. In maart/april schrijft de rector/directeur een schoolformatieplan waarin - binnen het personeelsbudget van de jaarbegroting - de inzet van de totale personeelsformatie wordt onderbouwd. Het gaat om de omvang per functiecategorie, de functiemix en de takenlijst. Dit door het CvB goed te keuren schoolformatieplan moet passen binnen het bestuursformatieplan van de onderwijsgroep en binnen de vastgestelde meerjarenbegroting.
15. Bijzondere/aanvullende subsidies op de rijksbaten mogen niet leiden tot structurele personele verplichtingen. Alleen met toestemming van het CvB kan een rector/directeur hiervan afwijken.
16. Iedere rector/directeur streeft in zijn schoolformatie naar een flexibele schil van minimaal 5%. Deze medewerkers hebben een tijdelijke dan wel projectaanstelling. Alleen met toestemming van het CvB kan een rector/directeur daarvan afwijken.
17. De vastgestelde kalenderjaarbegroting is in principe taakstellend voor het personeelsbudget waarvoor fte 's worden ingezet vanaf 1 augustus. Foleta wordt gebruikt om eenduidig de netto inzetbare formatie per schooljaar te bepalen.

Als een school meer leerlingen heeft dan waarvoor hij bekostiging ontvangt, ontvangt de school voor dat meerdere aantal leerlingen voor de laatste vijf maanden van het desbetreffende kalenderjaar bovenschools voorfinanciering.

⁵ Loonkosten, Overige personele kosten, Afschrijvingen, Huisvestingslasten, Overige instellingslasten

Als een school minder leerlingen heeft dan waarvoor hij bekostigd wordt, dan moet de school het daarbij behorende bedrag (de laatste vijf maanden van het desbetreffende kalenderjaar) naar bovenschools afstorten.

Voor het bovenschools voorfinancieren en het naar bovenschools afstorten wordt de bovenschoolse algemene reserve gebruikt.

Het aantal leerlingen op 1 oktober is bepalend.

2.4 Investeringsbegroting

18. Investeringsuitgaven kunnen alleen worden gedaan als deze in de investeringsbegroting zijn opgenomen en de afschrijvingen ervan in de begroting zijn verwerkt.⁶

19. De rector/directeur draagt zorg voor een goede registratie van materiële vaste activa, zodanig dat er geen spullen verdwijnen uit de school zonder dat er inhaalafschrijving op plaatsvindt en er geen goederen blijven geregistreerd met een aanschafwaarde als die al afgeschreven zijn.

20. Een rector/directeur kan gedurende het kalenderjaar niet in de lopende investeringsbegroting opgenomen investeringen doen als daar goedkeuring van het CvB voor is verkregen.

21. De afdeling FA zorgt in samenspraak met de rectoren/directeuren voor een jaarlijkse actualisatie van de activelijst in de boekhouding.

2.5 Reservebeleid bovenschools en op schoolniveau

22. Het reservebeleid van de Onderwijsgroep steunt op twee pijlers: gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor de groep als totaal en autonomie van de individuele rector/directeur.

Binnen de onderwijsgroep onderscheiden we vijf soorten reserves:

- a. algemene reserve op schoolniveau;
- b. bestemmingsreserves op schoolniveau;
- c. reserves uit private middelen op schoolniveau;
- d. bovenschoolse algemene reserve/risicoreserve;
- e. bovenschoolse bestemmingsreserves.

23. Het CvB staat een algemene schoolreserve uit publieke middelen toe van minimaal nul en maximaal 5 % van de rijksbijdragen per school om de rectoren/directeuren ruimte te geven voor het uitoefenen van hun integrale verantwoordelijkheid (onderwijs, personeel en financiën) en om kleine fluctuaties in de exploitatie op te vangen.

24. Het gaat wat betreft tekortsaldi om twee situaties: het met instemming van het CvB dekken van een begrotingstekort (passend binnen een meerjarige situatie van geen winst of verlies) of om dekking van een niet begroot, onvoorzien tekort dat gedurende het jaar is ontstaan. Aanwending van de schoolreserves vereist goedkeuring van het CvB.

25. Als er onverhoopt een negatieve schoolreserve ontstaat dient de rector/directeur in de volgende meerjarenbegroting een positief exploitatiesaldo te genereren om de schoolreserve in vijf jaar

⁶ De afschrijvingskosten worden bepaald vanaf de datum van aanschaf

tijd weer op minimaal 5% te brengen, zodat er weer voldoende reserve is om onvoorziene tekorten op te vangen.

26. Als de algemene schoolreserve stijgt boven 5% van de rijksbijdragen, kan het meerdere met goedkeuring van het CvB toegevoegd worden aan een bestemmingsreserve mits een duidelijk doel en tijdpad wordt aangegeven waarop de besteding plaatsvindt. Is dat doel er niet dan gaat het exploitatieoverschot van de school aan het einde van het kalenderjaar naar de algemene reserve van de onderwijsgroep.
27. Een rector/directeur of het CvB kan een personele of materiële bestemmingsreserve aanleggen voor een nauwkeurig omschreven en in de tijd bepaalde doelbesteding. Zowel het bestemmen als besteden van een bestemmingsreserve op schoolniveau behoeft goedkeuring van het CvB.
28. De bovenschoolse algemene reserve dient als risicoreserve. De risicoreserve wordt niet op schoolniveau maar bovenschools aangehouden en bedraagt minimaal 7,5% en maximaal 12,5% van de totale rijksbijdragen.
De inzet van de risicoreserve voor onvoorziene gebeurtenissen (calamiteiten die leiden tot een financieel probleem en de continuïteit van een school in gevaar brengen) vergt goedkeuring van het CvB, gehoord de directieraad. Hier wordt een beroep gedaan op de interne solidariteit.
De risicoreserve is niet bedoeld om structurele exploitatietekorten van individuele scholen af te dekken.
29. Alle scholen werken met een risicoprofiel dat tenminste om de drie jaar wordt geactualiseerd. Als uit de risicoanalyse blijkt dat de risico's voor de school toenemen, kan het CvB de rector/directeur opdragen om de kosten van risicobeheersmaatregelen op te nemen in de meerjarenbegroting . Ook kan het CvB besluiten om een extra afdracht in te stellen om de bovenschoolse algemene reserve aan te vullen.
30. Het CvB is formeel verantwoordelijk voor en aanspreekbaar op het inzetten van het gehele eigen vermogen van de stichting. Daartoe behoren ook de private bestemmingsreserves op schoolniveau ontstaan door nog niet uitgegeven middelen die uit private bron komen (ouderbijdragen, particuliere steunstichting). De rector/directeur en de oudergeleding leggen een plan voor de besteding van deze reserves ter goedkeuring voor aan het CvB..

2.6 Voorzieningen

Een voorziening is bedoeld ter dekking van aanwezige risico's van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen, waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten.

31. Binnen de Onderwijsgroep onderscheiden wij in ieder geval de volgende vijf voorzieningen:
 - a. Voorziening groot onderhoud;
 - b. Voorziening jubileumuitkeringen;
 - c. Voorziening persoonlijk budget;
 - d. Voorziening langdurig zieken;
 - e. Voorziening spaarverlof.

32. Deze voorzieningen worden door de afdeling FA op schoolniveau geadministreerd en gebruikt onder de verantwoordelijkheid van de rector/directeur . Voorzieningen worden gevoed door dotaties vanuit de exploitatierekening op basis van de (meerjaren-)begroting en dienen om de geplande uitgaven in de toekomst te kunnen doen.

2.7 Huisvesting/onderhoud

33. Kosten voor klein en groot onderhoud komen ten laste van de scholen. Iedere school houdt een voorziening groot onderhoud aan waarvan de hoogte is gebaseerd op een extern opgestelde actuele meerjarenonderhoudsplanning.

34. Het CvB geeft opdracht om jaarlijks te schouwen en vijfjaarlijks te actualiseren.

35. Uitgaven ten laste van de onderhoudsvoorziening kunnen alleen gedaan worden als die zijn opgenomen in de onderhoudsbegroting voor het kalenderjaar.

36. Kosten voor rente en aflossing in verband met nieuwbouw/tijdelijke uitbreiding komen ten laste van de school.

37. Het CvB kan na advisering door de directieraad besluiten dat andere scholen bijdragen in investeringen in verband met huisvesting van een school.

2.8 Sturen op kengetallen

38. Op schoolniveau is de rector/directeur gehouden om te sturen op het vastgestelde exploitatieresultaat voor het kalenderjaar inclusief de vastgestelde personele exploitatie. Maandelijks rapporteert de rector/directeur op basis van door de controller opgestelde rapportages aan het CvB, indien daarvoor reden is, over:

- afwijkingen t.o.v. de begroting;
- afwijkend leerlingenaantal;
- stand van zaken meerjareninvesteringsplanning;
- stand van zaken meerjarenonderhoudsplanning.

39. Daarnaast rapporteert de controller voor de personele en materiële exploitatie de volgende kengetallen:

- a. personele lasten in % van rijksbijdragen;
- b. afschrijvingslasten in % van materiele rijksbijdrage;
- c. reservepositie;
- d. werkelijke GPL per fte t.o.v. bekostigings GPL;
- e. aantal leerlingen per formatieplaats (directie, OOP en OP samen) t.o.v. Foleta benchmark per schoolsoort;
- f. aantal leerlingen per formatieplaats OP idem;
- g. aantal lessen per leerling t.o.v. van benchmark Foleta;
- h. werkelijk aantal lessen per fte OP; verlies door taken;
- i. flexibele schil formatie tenminste 5 %.

Alle kengetallen worden per vier maanden gemeten en gerapporteerd.

De rectoren/directeuren stellen een toelichting op voor deze kengetallen bij iedere viermaandsrapportage.

40. De streefwaarden die het CvB aanhoudt voor de financiële kengetallen zijn:

- Solvabiliteit 2 (eigen vermogen + voorzieningen / totaal vermogen) groter dan 40% van het totale vermogen, (signaleringsgrens inspectie < 30%);
- Liquiditeit (liquide middelen + vorderingen / kortlopende schulden) niet kleiner dan 1, (signaleringsgrens inspectie < 0,75) ;
- Rentabiliteit meerjarig (bedrijfsresultaat / totale baten) 0, (signaleringsgrens inspectie driejarig < 0);
- Weerstandsvermogen (eigen vermogen excl. voorzieningen / totale baten) minimaal 10% (signaleringsgrens inspectie < 5%);

De streefwaarden kunnen aangepast worden op basis van de risicoanalyse.

2.9 Treasurybeleid

Het treasurybeleid maakt onderdeel uit van het financiële beleid van de Onderwijsgroep Amersfoort en is uitgewerkt in het treasurystatuut. Dit is een apart door de Raad van Toezicht goedgekeurd document waarin het beleggings- en financieringsbeleid van de stichting worden verwoord en waarin tevens de financiële organisatie en de daarmee samenhangende verantwoordelijkheden en bevoegdheden worden beschreven.

3. Hardheidsclausule

Op de in dit document vastgelegde afspraken is een hardheidsclausule van toepassing. Als de toepassing van de afspraken leidt tot uitkomsten die als kennelijk onbillijk moeten worden aangemerkt, kan door het CvB, na advies te hebben ingewonnen van de directieraad, van deze afspraken worden afgeweken zonder dat hier precedentwerking vanuit gaat.

-
-
- Advies Directieraad:	6/20 april 2017
- Advies Auditcommissie RvT:	7 april 2017
- Advies Auditcommissie GMR-en:	6 juni 2017
- Advies GMR VSO:	13 juni 2017
- Advies GMR VO:	19 juni 2017
- Goedkeuring RvT:	20 juni 2017
- Vastgesteld CvB:	21 juni 2017